

Natuur
en
Milieu

De Provinciale **Milieufederaties**

Centraal wat moet! Stop de verrommeling van Nederland

1000 Meldingen op het meldpunt 'Zuinig op Ruimte' plus het antwoord op de vraag hoe de verrommeling van Nederland kan worden gestopt

Colofon

april 2007

Uitgave en copyright:

Stichting Natuur en Milieu en De Provinciale Milieufederaties

Contactadres:

Stichting Natuur en Milieu
Postbus 1578
3500 BN Utrecht NL
T. +31 (0)30 233 1328

Contactpersoon:

Joke Stoop
campagneleider
j.stoop@natuurenmilieu.nl

Tekening voorpagina: Len Munnik

Zie ook: **www.zuinigopruimte.nl**

De Nationale Postcode Loterij steunt
Stichting Natuur en Milieu en
De Provinciale Milieufederaties.

Inhoudsopgave

	Voorwoord	4
1	Aanbevelingen aan het kabinet	5
2	1.000 Meldingen van bezorgde burgers.....	7
3	Beleidsaanbevelingen	9
	3.1 Verrommeling van de open ruimte	9
	3.2 Bedrijventerreinen	10
	3.3 Glastuinbouw	12

Bijlage

Het meldpunt 'Zuinig op Ruimte'

Resultaten – meldingen per provincie d.d. 27 maart 2007

Voorwoord

De open ruimte in Nederland verdwijnt in hoog tempo. Opvallend hierbij is de snelle groei van het aantal bedrijventerreinen. Die groei gaat samen met een toenemend areaal verpauperende bedrijventerreinen. Het Nederlandse landschap verdwijnt achter een façade van blokkendozen die de openheid van het landschap aantasten en leiden tot meer verkeer. Nederland klontert samen. Burgers maken zich zorgen over deze ontwikkeling. Dit blijkt onder andere uit de 1000 meldingen die in ruim drie maanden zijn gedaan op het meldpunt www.zuinigopruiimte.nl. Deze meldingen zijn in dit rapport gebundeld.

In januari 2007 publiceerden Stichting Natuur en Milieu en De Provinciale Milieufederaties het rapport *Zuinig op Ruimte? Een provinciale vergelijking van bedrijventerreinen*. Hierin hebben wij laten zien dat 22.000 hectare – dat is ruim twee keer de gemeente Utrecht! - teveel aan bedrijventerreinen dreigt te worden aangelegd. In dat rapport is ook de negatieve spiraal beschreven waarin we in Nederland zijn beland. Overaanbod van bedrijventerreinen leidt tot een lage grondprijs en leegloop van bestaande terreinen. Bedrijven worden niet gestimuleerd om zuinig met ruimte om te gaan, het kost toch 'niks'. Driekwart van de bedrijven die zich op nieuwe bedrijventerreinen vestigt, komt van een bestaande locatie op korte afstand van de nieuwe. Het werk verdwijnt uit de stad en de hoeveelheid verpauperende bedrijventerreinen neemt veel sneller toe dan met herstructurering wordt aangepakt. Dat is dweilen met de kraan open.

Het falen van het beleid beperkt zich niet alleen tot bedrijventerreinen. In het rapport *Versplinterd landschap* dat Natuur en Milieu in september 2006 publiceerde, hebben we laten zien dat het bundelingsbeleid voor glastuinbouw niet werkt. De sterkste groei van glastuinbouw doet zich voor bij verspreid gevestigde tuinders. Het beleid – dat is ingezet in 2000 - om uitbreidende glastuinbouw te bundelen, komt nauwelijks van de grond.

Het ruimtelijk beleid is de laatste jaren sterk gedecentraliseerd. Het credo 'Centraal wat moet, decentraal wat kan' is eenzijdig uitgelegd. De gesignaleerde problemen vragen echter een andere sturingsrol van de rijksoverheid. Aan het rijk de uitdaging om van een verrommelend Nederland een prachtig Nederland te maken en van probleemterreinen, prachtterreinen.

Utrecht, 2 april 2007

Mirjam de Rijk, Stichting Natuur en Milieu
Joris Hogenboom, De Provinciale Milieufederaties

1 Aanbevelingen aan het kabinet

We vragen het rijk in een structuurvisie haar visie op de problematiek van de verrommeling van Nederland en de mechanismen die daaraan ten grondslag liggen te communiceren en de volgende maatregelen aan te kondigen:

1. Moratorium bedrijventerreinen

Doorbreek de negatieve spiraal van overaanbod, leegloop en verpaupering van bedrijventerreinen door per AMvB een moratorium in te stellen voor nieuwe bedrijventerreinen.

Het moratorium houdt in dat er geen nieuwe plannen ontwikkeld kunnen worden. Tijdens het moratorium worden bestaande plannen bevroren voor nieuwe bedrijventerreinen die nog niet aangelegd zijn. Vervolgens moet de provincie een structuurvisie en een daarop gebaseerde verordening voor bedrijventerreinen opstellen. Daarin wordt vastgelegd dat de mogelijkheden voor herstructurering, en optimaal en meervoudig ruimtegebruik van bestaande bedrijventerreinen eerst maximaal worden benut. Vervolgens zal de ruimte in reeds vastgestelde bestemmingsplannen in de komende jaren slechts gefaseerd kunnen worden benut: extra areaal mag er alleen komen als er geen ruimte meer is op bestaande bedrijventerreinen of voor het uitplaatsen van bedrijven met grote milieuhinder.

Zorg dat er een realistischer behoeftenraming voor bedrijventerreinen wordt gehanteerd: de zogenaamde beleidsrijke Bedrijfs LocatieMonitor (BLM), die toegepast wordt door de provincies.

2. Van probleemterreinen naar prachterreinen

Pak alle verouderde bedrijventerreinen aan met een Nationaal Samenwerkingsprogramma samen met het Ministerie van EZ, het IPO en de VNG, met als doel: inlopen van de achterstand in herstructurering in tien jaar.

3. Fonds en heffing voor herstructurering

Zorg dat in alle regio's fondsen worden ingesteld voor een versnelde en planmatige herstructurering van verouderde bedrijventerreinen. Zorg dat jaarlijks 250 miljoen euro beschikbaar komt voor deze fondsen. Verdeel al het geld van rijk en provincies voor bedrijventerreinen over deze fondsen. Voer een heffing in voor alle bestaande bedrijven.

4. Concentreer en saneer glastuinbouw

Maak een eind aan de uitbreidingsmogelijkheden voor verspreide glastuinbouwbedrijven en help mee aan de verplaatsing van deze bedrijven naar een beperkt aantal regionale clusterlocaties. Voorrang bij het verplaatsen hebben de kassen die gevestigd zijn in kwetsbare landschappen en bij natuurgebieden. Doe dit zo snel mogelijk door het afkondigen van een AMvB.

5. Landschapsvisies

Beperk de mogelijkheden voor industriële en verkeersaantrekkende bedrijvigheid in het landelijk gebied; deze horen thuis in het stedelijk gebied. Regel per AMvB dat provincies en gemeenten landschapsvisies opstellen met maatregelen die daadwerkelijk de kwaliteit van het landschap vergroten en heldere normen bevatten voor bedrijfsmatige activiteiten in het buitengebied.

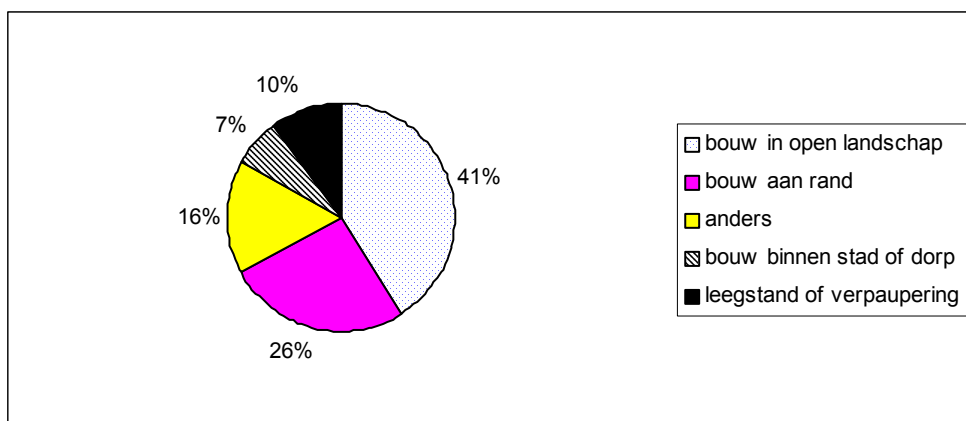
6. Neem zelf de verantwoordelijkheid voor Nationale Landschappen

Neem zelf de verantwoordelijkheid voor de landschapsvisies voor Nationale Landschappen en zorg ervoor dat de grenzen van deze Landschappen ruim worden gesteld.

2 1.000 Meldingen van bezorgde burgers

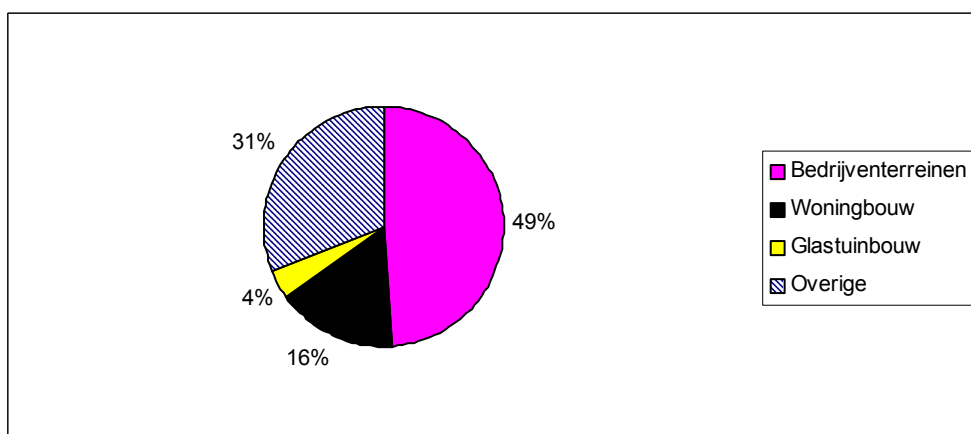
Op het meldpunt 'Zuinig op Ruimte' zijn in drie maanden zo'n duizend meldingen binnengekomen. Dat is een niet mis te verstaan signaal dat de verrommeling van Nederland veel mensen bezig houdt. Er is veel verontwaardiging over het steeds meer verdwijnen van de open ruimte. Waar maken de melders zich het meest druk om? En waar komen de meldingen vandaan?

Ongeveer de helft van de meldingen betreft vergevorderde plannen of plannen in uitvoering. De andere helft betreft bestaande bebouwing.

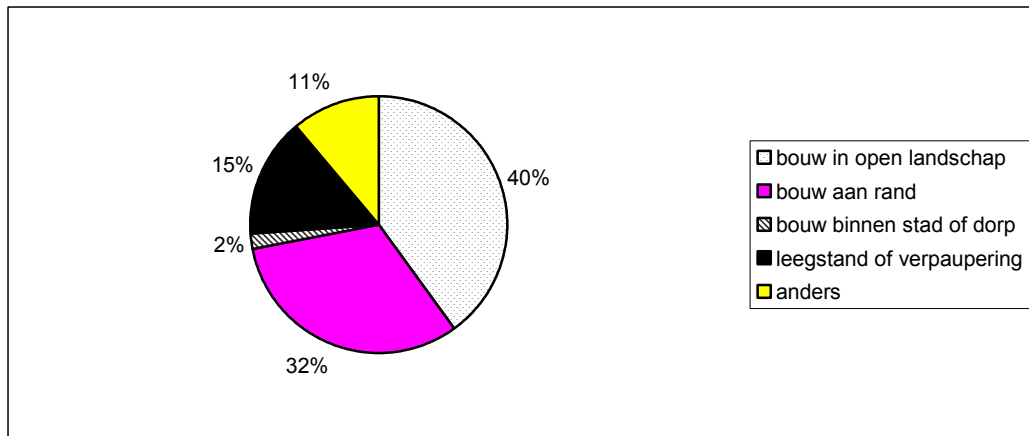
Figuur 1. Verdeling van de meldingen met betrekking tot de situering: in open landschap, aan de rand van stad of dorp, binnen stad of dorp, leegstand of verpaupering, anders.

In 40 procent van alle gemelde gevallen wordt midden in de open ruimte gebouwd. Een kwart van de meldingen betreft bouwactiviteiten aan de rand van steden en dorpen. De overige meldingen gaan over het ruimtegebruik binnen stad of dorp, inclusief leegstand en verpaupering.

Figuur 2. Verdeling van de meldingen over de categorieën bedrijventerreinen, woningbouw, glastuinbouw en overige.

De helft van alle meldingen betreft bedrijventerreinen. Mensen storen zich aan plannen voor een nieuw terrein in hun omgeving, terwijl in de buurt nog veel leeg staat of aan het verpauperen is. Een derde van de meldingen betreft voorbeelden van de meest uiteenlopende activiteiten. Veertig meldingen betreffen de glastuinbouw, bijna allemaal in het open landschap. En zo'n vijftien procent betreft woningbouw.

Figuur 3. Verdeling van de meldingen over bedrijven(-terreinen) betreffende bouw in open landschap, bouw aan de rand van stad of dorp, bouw binnen stad of dorp, leegstand of verpaupering en anders.

Mensen storen zich meer aan bebouwing in kwetsbare gebieden, dan in minder kwetsbare gebieden. Een voorbeeld is de hoge dichtheid aan meldingen in Zuid-Limburg in vergelijking met een wat lage dichtheid in het sterk verrommelde Noord-Limburg.

Uit de meldingen valt ook af te lezen dat het niet zoveel uitmaakt of het vermaledijde object een groot maatschappelijk belang dient, geassocieerd kan worden met prettige activiteiten, of juist hinder veroorzaakt. De situering en de landschappelijke inpasbaarheid lijken bepalend voor de wijze waarop melders de activiteit beoordelen. De ergernis is des te groter als er in de buurt ook nog sprake is van leegstand en verpaupering.

De 1000 meldingen geven een aardig beeld van de verrommeling van Nederland.

Een bloemlezing van voorbeelden in het landelijk gebied

De meldingen over activiteiten in het landelijk gebied zijn heel divers. Enkele voorbeelden: bouwwerken in natuurgebieden, zoals een schutterijkantine, loodsen, een retailpark, hoge en verlichte reclamemasten, varkens- en kalverenstallen; het verdwijnen van groen in dorp of stad; extreem hoge gebouwen die in de verre omtrek nog zichtbaar zijn, hoogbouw in een dorp; bomen die moeten wijken voor parkeerplaatsen of een betere 'zichtlocatie'; auto-overslag, geparkeerde vrachtwagens; een stortplaats voor bouwafval en vuile grond, zoutopslag, een gemeentewerf; grootschalige leisurevoorzieningen buiten de stad: een gezondheidspark, sportterrein, sporthal, recreatiepark, tuincentrum, speelhal, skibaan, jachthaven, nationaal automobielmuseum, discotheek; supermarkt; rondcrossende jeeps; infrastructuur als nieuwe wegen, geluidswallen, diverse helikopterhavens, uitbreiding vliegveld, buslijn op oude spoordijk en de Hanzelijn en Betuwelijn, elektriciteitsmasten en transformatorhuisjes; niet passende grote en/of lelijke gebouwencomplexen in het landelijke gebied behorende bij bijvoorbeeld een manege, hoveniersbedrijf, koelbedrijf, tankstation, mestvergistingsinstallaties en opslag, of een boerderij omgebouwd tot conferentiecentrum.

3 Beleidsaanbevelingen

Decentraal wat kan, centraal wat moet

De Nota Ruimte kent het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. Tijdens de ambtsperiode van minister Dekker lag het accent op 'decentraal wat kan'. Het gedeelte 'centraal wat moet' werd nauwelijks uitgewerkt.

Van een overheid die ruimtelijke claims moest afwegen, werden de lagere overheden vooral onderhandelingspartners met marktpartijen. De provincies hebben een cruciale rol in het ruimtelijke beleid maar hebben een te afwachtende houding richting lagere overheden. En de rijksoverheid heeft onvoldoende waarborgen gecreëerd voor het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit.

De titel van dit rapport 'Centraal wat moet! Stop de verrommeling van Nederland' is een oproep aan het rijk om in de komende kabinetsperiode haar eigen rol in te vullen en waar te maken.

3.1 Verrommeling van de open ruimte

Structuurvisie verrommeling

Onder de verrommeling van Nederland verstaan we zowel de snel oprukkende bedrijventerreinen, als ook het dichtgroeien van de open ruimte met tal van functies die de laatste jaren in het landelijk gebied opduiken. Denk aan een scala activiteiten in de vrijetijdseconomie ('leisure') met een grootschalige uitstraling naar de omgeving. In de vrijkomende agrarische bebouwing vestigen zich nieuwe functies van wonen en werken. Op lokaal niveau wordt geëxperimenteerd met 'rood-voor-groen' regelingen of 'ruimte-voor-ruimte' regelingen. Met de opbrengsten van de bouw van (recreatie)woningen of kantoorvilla's wordt geïnvesteerd in de versterking van het landschap en de natuur. Daar is op zich niets mis mee, maar er moet wel kritisch gekeken worden naar de meest geschikte plek voor woningen en bedrijven en dat is meestal in of aansluitend bij stedelijk gebied en niet verspreid over de open ruimte.

Om deze en andere ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden zou de rijksoverheid binnen een jaar moeten komen met een structuurvisie met als thema 'de verrommeling van de open ruimte'. De verrommeling van Nederland treedt niet in gelijke mate overal op en kent niet steeds dezelfde verschijningsvormen. Een goede analyse van de oorzaken en trends is dan ook noodzakelijk. Er bestaat ook grote behoefte aan een verdere visieontwikkeling over het behoud en de kwaliteitsverbetering van landschappen.

Hoe kunnen onze landschappen zo snel verrommelen? Hoe kan het dat eenderde van de bedrijventerreinen is verloederd en tegelijkertijd in snel tempo nieuwe terreinen dreigen te worden aangelegd? Hoe kan het beste worden ingespeeld op toekomstige ongewenste ontwikkelingen? En hoe kunnen toekomstige ontwikkelingen leiden tot kwaliteitsverbetering van het landschap? Het initiatief van de Tweede Kamer voor een Structuurvisie 'panorama snelwegen' vormt een goede aanzet. Het probleem speelt echter niet alleen langs snelwegen maar in het hele landelijke gebied. Het blijft niet beperkt tot kantoorlocaties en industriegebieden maar betreft tal van functies. Wij vragen het rijk in een structuurvisie haar eigen visie op de problematiek en de mechanismen die er aan ten grondslag liggen te communiceren en de hierna volgende beleidsmaatregelen op te nemen.

Landschapsvisies

In de Nota Ruimte krijgen de provincies de taak om landschapsvisies te ontwikkelen. Dit komt echter onvoldoende van de grond.

Het rijk moet er dan ook voor gaan zorgen dat provincies en gemeenten landschapsvisies opstellen met maatregelen om de kwaliteit van het landschap te vergroten. De landschapsvisies moeten daarnaast heldere normen bevatten voor bedrijfsmatige activiteiten in het buitengebied.

Nationale Landschappen

Extra bijzonder zijn de nationale landschappen. Zij verdienen vanwege hun grote landschappelijke waarde buitengewone zorg en aandacht. Met de oprichting van Nationale Landschappen heeft de rijksoverheid aangegeven aanspreekbaar te zijn op de toekomst van deze gebieden. In de praktijk wordt het beleid voor de Nationale Landschappen echter geheel aan de provincies overgelaten. Om de kernkwaliteiten te behouden of te versterken is het 'Ja, mits'-regime ingesteld. Het uitgangspunt 'behoud door ontwikkeling' leidt echter tot een voortdurend sluiten van compromissen. In de praktijk worden de grenzen van het Nationaal Landschap nu zo getrokken dat precies alle bouwplannen buiten de grenzen vallen. Dit is nooit de intentie van het beleid geweest. Hier is overigens sprake van een dilemma: sterkere bescherming roept strakkere begrenzing op. Wie ruimer begrenst, moet meer mogelijk maken. Maar nu lijkt het er op dat vrijwel overal de begrenzing strak is en de bescherming zwak.

Aan principes als het 'migratiesaldo nul' (niet meer ruimte bieden voor woningbouw dan voor eigen bevolkingsgroei) wordt niet strikt de hand gehouden. Kijk naar wat er gebeurt in het Groene Hart. Het is dan ook de taak voor het rijk om de balans te herstellen door een scherpe toetsing van de streekplannen. Bovendien moet het rijk zelf de verantwoordelijkheid nemen voor landschapsvisies voor de Nationale Landschappen en ervoor zorgen dat de grenzen van deze Landschappen ruim worden vastgesteld.

3.2 Bedrijventerreinen

Het falen van de overheid

Dat het beleid ten aanzien van bedrijventerreinen faalt, blijkt onder andere uit de volgende cijfers: de afgelopen tien jaar is het ruimtebeslag van bedrijventerreinen met 30 procent gegroeid. Voor de komende jaren liggen er plannen voor nog eens 22.000 hectare (ruim twee maal de gemeente Utrecht), oftewel een verdere groei van 25 procent. Dit terwijl in de meeste provincies het huidige aanbod aan bedrijfsruimte tot het jaar 2020 al groter is dan de vraag. Volgens de huidige prognoses neemt de vraag na 2020 af en zal mogelijk kleiner zijn dan het huidige areaal. Dit vanwege een krimpende beroepsbevolking. Momenteel is nog 9.000 hectare bedrijventerrein direct uitgeefbaar. Verontrustend is het snel groeiende areaal verpauperde terreinen, nu 25.000 hectare, maar binnen tien jaar is dat waarschijnlijk verdubbeld.

Er is dus onnodig landschap opgeofferd voor een overaanbod aan bedrijventerreinen. Wat ging er mis?

De onderlinge concurrentie tussen gemeenten leidt tot overaanbod en dat maakt dat bedrijfsgrond goedkoop - soms ver onder de kostprijs - wordt aangeboden. Overaanbod en lage prijzen stimuleren bedrijven tot grootschalige verhuisbewegingen. Bedrijven trekken weg uit de stad. Prikkel ontbreken om de ruimte intensief te gebruiken. Gevolg is dat op de achtergelaten terreinen de leegstand snel toeneemt. Zo snel dat gemeenten het met herstructurering niet bij kunnen houden. In het rapport *Zuinig op ruimte?* Een provinciale vergelijking van bedrijventerreinen (januari 2007) is leegstand en overplanning inzichtelijk gemaakt.

Achterliggende oorzaak van dit mechanisme is dat de provincies de gemeenten een hoge mate van autonomie geven bij het plannen van bedrijventerreinen. Provincies sturen vaak alleen op regionale terreinen. En bovendien zijn de ramingen die worden gehanteerd vaak gebaseerd op de hoogste groeiscenario's waarin de mogelijkheden van intensiever ruimtegebruik en herstructurering niet zijn verdisconteerd.

De oplossing voor de prijzenslag onder gemeenten is simpel. In de *Nota Ruimte* is al aangegeven dat het noodzakelijk is dat gemeenten regionaal samenwerken in plaats van elkaar te beconcurreren. Hier is tot op heden weinig van terecht gekomen. Het is tijd om overal in Nederland de plannen voor bedrijventerreinen heel kritisch tegen het licht te houden. Om onnodige teloorgang van de open ruimte te stoppen, is een snelle interventie van het rijk gewenst.

Moratorium op bedrijventerreinen

De rijksoverheid moet de negatieve spiraal van overaanbod, leegloop en verpaupering van bedrijventerreinen stoppen door per AMvB een moratorium in te stellen voor bedrijventerreinen. Het moratorium houdt in dat er geen nieuwe plannen ontwikkeld kunnen worden. Tijdens het moratorium worden bestaande plannen bevroren voor nieuwe bedrijventerreinen die nog niet zijn aangelegd.

Bestaande, bestuurlijk vastgestelde plannen kunnen zeer selectief – en dan ook nog gefaseerd – uitgevoerd worden als voldaan is aan een aantal strenge voorwaarden die het rijk vastlegt per AMvB. Vervolgens moet de provincie een structuurvisie en een daarop gebaseerde verordening voor bedrijventerreinen opstellen. Daarin wordt vastgelegd dat de mogelijkheden voor herstructurering en van optimaal en meervoudig ruimtegebruik eerst maximaal moeten worden benut. Vervolgens zal de ruimte in reeds vastgestelde bestemmingsplannen in de komende jaren slechts gefaseerd kunnen worden benut: extra areaal mag er alleen komen als er geen ruimte meer is op bestaande bedrijventerreinen of voor het uitplaatsen van bedrijven met grote milieuhinder.

Tot 2020 is er genoeg ruimte voor bedrijven aanwezig: landelijk bedraagt dit 9.000 hectare bruto. Daarnaast is er een niet-geregistreerd percentage leegstaande gebouwen en leegstaande percelen (gemiddeld zo'n 15 procent). Een moratorium zal dan ook geen invloed hebben op de landelijke economische groei.

Beleidsrijke Bedrijfs LocatieMonitor (BLM)

Planning van bedrijventerreinen geschiedt tot op heden op basis van het scenario met de hoogst denkbare economische groei tot 2020. Dit leidt vanzelf tot een overaanbod want deze groei wordt, over meerdere jaren gemeten, nooit gehaald. Meer realistisch zijn de middenscenario's. Als het beleid voor functiemenging en het benutten van kansen voor intensief ruimtegebruik worden verdisconteerd, valt de vraag ongeveer 40 procent lager uit. Inmiddels hebben enkele provincies hun raming al enigszins naar beneden bijgesteld, bijvoorbeeld de provincie Noord-Brabant. Desondanks plannen ze veel meer dan nodig, omdat ze hoge reserves aanhouden. Het rijk zou beleidsrijke vraagramingen moeten maken, gebaseerd op de middenscenario's, en hierover de discussie aan moeten gaan met de provincies.

Herstructurering: van probleemterreinen naar prachterreinen!

Overheden zeggen dat herstructurering belangrijk is, maar doelstellingen worden niet gehaald. Verpaupering gaat sneller dan de herstructurering. Het overaanbod van goedkope, nieuwe terreinen maakt herstructureren momenteel dweilen met de kraan open. Schaarste is een voorwaarde voor effectievere herstructurering.

Herstructurering beperkt zich in de praktijk vaak tot opknappen van openbare ruimte. Door aanpak van het gehele gebied kan pas echt ruimtewinst worden geboekt.

De herstructurering van verpauperde bedrijventerreinen zal moeten worden aangepakt in een nationaal samenwerkingsprogramma van de departementen VROM en EZ, het IPO en de VNG.

Herstructureringsfonds

Om alle achterstanden in herstructurering aan te pakken, is momenteel onvoldoende financiering aanwezig. Daarom moeten er herstructureringsfondsen komen. Bedrijven zullen zelf moeten bijdragen aan deze fondsen omdat ze er zelf ook van profiteren. Door investeringen wordt de grond van bestaande terreinen meer waard. Dit wordt versterkt doordat (vanwege het nieuwe beleid) minder nieuwe grond aangeboden wordt waardoor voor bestaande terreinen de grond schaarser en dus meer waard wordt.

Jaarlijks zal er landelijk 250 miljoen euro nodig zijn om gemeenten de mogelijkheid te geven om de huidige achterstand in tien jaar in te lopen. In dit bedrag is niet inbegrepen wat gemeenten zelf

investeren, maar ook weer terugverdienen. Momenteel draagt het rijk 20 miljoen en de provincies circa 50 miljoen euro bij.

De rijksoverheid moet per wet regelen dat provincies regionale herstructureringsfondsen oprichten. Het fonds wordt gevuld met: a. Bestaande geldstromen van het rijk, zoals de Topper-regeling en een deel van de ISV-gelden b. Een heffing voor alle bedrijvigheid op bedrijventerreinen (25 eurocent per m²) c. Een heffing op nieuwe terreinen (op basis van de grondexploitatiewet) voor zover ze nog mogen worden aangelegd.

3.3 Glastuinbouw

Kassen

Het rapport Versplinterd landschap (september 2006) signaleert een snelle uitbreiding van verspreid liggende glastuinbouw. De uitbreidingsmogelijkheden voor individuele bedrijven worden steeds verder opgerekt; van 1,5 hectare naar 3 hectare en de wens is al geuit om van 3 hectare uit te mogen breiden naar 6 hectare. Tegelijkertijd reserveren gemeenten en provincies wel ruimte voor bedrijven op concentratiegebieden waar bundeling van glastuinbouw beoogd wordt. Maar er is zelden actief beleid om verspreid liggende bedrijven ook te gaan verplaatsen. In totaal is er bovendien teveel ruimte gereserveerd voor de glastuinbouw. Er worden gebieden ingepland, zonder rekening te houden met de totale behoefte die stabiel op circa 10.000 hectare ligt. Deze ontwikkelingen staan haaks op het beoogde concentratiebeleid. Het falen van dit beleid is zorgwekkend. Bundeling is belangrijk, omdat het landschap daardoor minder aangetast wordt en omdat clustering een basis is voor verduurzaming van de glastuinbouw. Denk aan gezamenlijke investeringen op milieusparende systemen, aanleg van energienetwerken, en concentratie en vermindering van vrachtverkeer.

Tijd voor maatregelen van de rijksoverheid

- Maak per AMvB een eind aan de uitbreidingsmogelijkheden voor verspreide glastuinbouwbedrijven en verbied nieuwe concentratiegebieden.
- Zorg voor verplaatsing en sanering van verspreid staande kassen te beginnen met de meest kwetsbare gebieden.
- Herzie alle reeds gereserveerde ruimte voor glastuinbouw en hanteer hierbij een realistische prognose voor de ruimtelijke reservering voor glastuinbouw.
- Geef beleidsmatige en financiële rugdekking (uit het planschadefonds) aan gemeenten die 'papieren' glas uit hun bestemmingsplannen verwijderen.
- Zorg voor aansturing van de ontwikkelingen op rijksniveau en samenwerking tussen de provincies.
- Stimuleer provincies om de kansen van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (WRO) te benutten. Momenteel is het lastig voor provincies om restrictief beleid te maken. Dit verandert met de nieuwe WRO. Door een provinciale verordening kan zij straks in de hele provincie of delen ervan ongewenste ontwikkelingen in (bestaande) bestemmingsplannen ongedaan maken.
- Behandel glastuinbouwcomplexen als bedrijventerrein in regelgeving, financiering en handhaving. Dit betekent onder meer dat investeringssubsidies alleen nog beschikbaar gesteld worden voor de herstructurering van verouderde terreinen en niet voor de aanleg van nieuwe terreinen, zoals nu nog gebeurt.